

N:o 25.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anslag till kasernbyggnader i Kristianstad och å Karlsborg m. m. gifven Stockholms slott den 29 januari 1895.

Under återopande af bifogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att

dels medgifva, att den rätt, som kronan eger eller kan ega ej mindre till de å en af förste landtmätaren A. E. Modée år 1881 upprättad, vid statsrådsprotokollet fogad karta med nr:is 1, 1 a, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 12 a, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 19 a, 20, 22, 23, 23 a, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 och 49 betecknade områden i och invid Kristianstad än äfven till de norr om nämnda stad framgående fästningsgrafvar, sådana dessa å samma karta finnas med blå färg angifna, må på de i stadsfullmäktiges i Kristianstad skrifvelse den 6 sistlidne december föreslagna vilkor till Kristianstads stad öfverlåtas;

dels bevilja, till de för förläggning i Kristianstad af hela Wendes artilleriregemente erforderliga kasernbyggnadsarbetena vid regementets dervarande etablissement 304,000 kronor, deri inberäknadt det belopp 40,000 kronor, som vid bifall till hvad här ofvan föreslagits skulle komma att af staden Kristianstad såsom bidrag till kasernbyggnadsarbetena erläggas, och till de för inqvartering å Karlsborg af Karlsborgs artillericorps, Göta ingenjörbataljon och Göta trängbataljon nödiga inredningsarbeten 26,400 kronor, med rätt för Kongl. Maj:t att, derest öfverskott å de sålunda beviljade beloppen uppkomma, använda desamma till bestridande af kostnaderna för de kasernbyggnadsarbeten, till hvilkas utförande medel i enlighet med Riksdagens underdåniga skrifvelse den 9 maj 1894 redan anvisats; och

dels bemyndiga Kongl. Maj:t att till de förestående kasernbyggnadsarbetena i Kristianstad och å Karlsborg, i mån af behof, använda

de tillgångar, Riksdagen anslagit till nyssberörda i skrifvelsen den 9 sistlidne maj omförmälda kasernbyggnadsarbeten eller framdeles kan komma att till de, med anledning af 1892 års urtima Riksdags beslut rörande den förbättrade härordningen, nödiga arbeten af nämnda slag anvisa.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas, och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

Axel Rappe.

Utdrag af protokollet öfver landtförsvärsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 januari 1895.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern **BOSTRÖM**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve **LEWENHAUPT**,
Statsråden: friherre **ÅKERHIELM**,
 ÖSTERGREN,
 GROLL,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre **RAPPE**,
 CHRISTERSON,
 WERSÄLL.

Chefen för landtförsvärsdepartementet statsrådet friherre Rappe anhöll att få inför Kongl. Maj:t anmäla dels chefens för fortifikationen underdåniga skrifvelse den 24 sistlidne december angående ordnandet af inqvarteringen i slutvärnet å Karlsborg och dels stadsfullmäktiges i Kristianstad genom Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kristianstads län öfversända underdåniga skrifvelse den 6 december 1894 angående bidrag till kasern-

Angående anslag till kasernbyggnader i Kristianstad och å Karlsborg.

byggnader i nämnda stad jemte arméförvaltningens å fortifikationsdepartementet denna dag deröfver afgifna underdåniga utlåtande.

Departementschefen yttrade dervid:

»I den nådiga proposition om anslag till nya kasernetablissemment, som Eders Kongl. Maj:t med anledning af beslutet om den förbättrade härordningen den 9 mars 1894 aflät till nämnda års Riksdag, var förutsatt, bland annat, att Wendes trängbataljon skulle förläggas till Landskrona och att såsom följd deraf Wendes artilleriregemente, af hvilket 6 batterier hitintills varit förlagda i Kristianstad och 4 i Landskrona och som, enligt 1892 års organisation, skulle komma att bestå af tillsammans 8 batterier deribland 2 ridande, skulle i sin helhet sammandragas till förstnämnda stad. I fråga om skälen till detta förslag och de anordningar, som för detsammans genomförande måste vidtagas vid Wendes artilleriregementes nuvarande etablissement i Kristianstad, hänvisar jag till mina underdåniga anföranden till statsrådsprotokollen för den 9 februari och den 9 mars 1894, hvilka finnas fogade till Eders Kongl. Maj:ts ofvanberörda nådiga proposition, och erinrar nu endast, att kostnaden för berörda anordningar, som skulle bestå i uppförandet af en ny kasernbyggnad, en stallbyggnad, ett sommarstallskjul och ett ridhus, af chefen för fortifikationen i hans derom afgifna yttrande beräknades till 304,000 kronor. Vidare förutsattes i samma proposition, att å Karlsborg skulle för inrymmande af den ökade truppstyrka, som för framtiden komme att derstädes vara förlagd, dels företagas diverse inredningsarbeten i slutvärnet och dels uppföras en bevaringsbarack för Göta trängbataljon och ett stallskjul för Göta ingeniörbataljon. Kostnaden härför beräknades till 41,500 kronor och ingick så väl nämnda summa som det för kasernbyggnadsarbetena i Kristianstad erforderliga beloppet 304,000 kronor i den anslagssumma 3,941,800 kronor, som Eders Kongl. Maj:t för samtliga de nödiga kasernbyggnadsarbetena af Riksdagen äskade.

Om jag undantager frågan om uppförande af ett stallskjul för Göta ingeniörbataljon, till hvilket ändamål Riksdagen anslog 1,500 kronor, vann Eders Kongl. Maj:ts proposition i dessa delar icke Riksdagens bifall. Hvad beträffar de föreslagna åtgärderna för inqvarteringen af Wendes trängbataljon och Wendes artilleriregemente, var, såsom af Riksdagens skrifvelse framgår, anledningen till afslaget att söka deri, att något bidrag från Kristianstads stad till de erforderliga kostnadernas bestridande icke blifvit utfäst. Då staden Kristianstad, yttrade Riksdagen, för närvarande disponerade åtskilliga kronan tillhöriga områden, utan att därför utgifva ersättning, och genom uppförandet af de

ifrågasatta kasernbyggnaderna och dermed i sammanhang föreslagna anordningar staden skulle komma att beredas ytterligare sådan disposition och andra fördelar, ansåge Riksdagen att, intill dess berörda förhållanden blifvit nöjaktigt utredda och tillfredsställande ordnade, frågan om uppförande af ytterligare kasernbyggnader i Kristianstad borde uppskjutas; och syntes Riksdagen Wendes artilleriregementes två ridande batterier utan olägenhet kunna tills vidare förläggas till kasernetablissemmentet i Landskrona och den under uppsättning varande Wendes trängbataljon beredas provisoriskt utrymme i de talrika, för sådant ändamål användbara byggnaderna vid Herrevadskloster.

Hvad åter angick de ifrågasatta arbetena å Karlsborg förklarade Riksdagen, att då uppgjortt förslag till fördelning af utrymmet i slutvärnnet emellan de tre truppförband, Karlsborgs artilleri-corps, Göta ingenjörbataljon och Göta trängbataljon, som skulle derstädes förläggas, ej blifvit slutligen fastställt och denna frågas afgörande syntes böra föregås af en fullständig utredning angående truppförbandens verkliga behof af kasernutrymme, samt i alla händelser ganska betydande utrymme i proviantförrådsbyggnaden å Karlsborg, som under fredstid ej vore för beläggning af proviant erforderligt, syntes Riksdagen kunna tagas i anspråk för inqvarteringsändamål och svårighet ej heller torde möta att under sommartid belägga äfven trängbataljonens kasernutrymme i slutvärnnet och exercishuset i fästningen med beväring, Riksdagen ej ansåge sig för det dåvarande böra bevilja medel till de ifrågasatta inredningsarbetena i slutvärnnet samt till uppförande af särskild beväringssbarack för Göta trängbataljon.

Med anledning af Riksdagens beslut i förstnämnda fråga behagade Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 18 Maj 1894 uppdraga åt sin befallningshafvande i Kristianstads län att från stadsfullmäktige i Kristianstad infordra och till Eders Kongl. Maj:t inkomma med yttrande, huruvida och med hvilket belopp de voro villiga att, i enlighet med hvad Riksdagen antydt, dels såsom gengäld för de fördelar, hvilka genom uppförandet i Kristianstad af de för förläggning derstädes af hela Wendes artilleriregemente ifrågasatta kasernbyggnaderna och dermed i sammanhang föreslagna anordningar kunde komma att beredas staden, och dels för att erhålla full eganderätt till de kronan tillhöriga områden, öfver hvilka staden för det dåvarande förfogade utan att derför utgifva ersättning, bidra till kostnaderna för kasernbyggnadernas uppförande. Dessutom anmodade jag genom embetsbref den 29 maj samma år chefen för fortifikationen, hvilken redan förut till Eders Kongl. Maj:t afgifvit yttrande beträffande frågan om inqvarteringens ordnande

i slutvärnet å Karlsborg, att nu med anledning af Riksdagens beslut i samma fråga till Eders Kongl. Maj:t inkomma med nytt förslag i samma afseende, så uppställt att, så vidt möjligt, behof af särskild beväringssbarack för Göta trångbataljon ej komme att göra sig gällande.

De sålunda infordrade yttrandena hafva nu inkommit, hvarförutom arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet, efter fortifikationsbefälhafvarens i Skåne hörande, afgifvit utlåtande rörande antagligheten af det utaf stadsfullmäktige i Kristianstad gjorda anbud beträffande bidrag till kasernbyggnadsarbetena i nämnda stad; och torde alltså ärendet, då Eders Kongl. Maj:t dessutom genom nådigt bref den 25 i denna månad fastställt det af chefen för fortifikationen afgifna förslag till fördelning af inqvarteringsutrymmet i slutvärnet å Karlsborg, vara i skick att kunna ånyo för Riksdagen framläggas.

Jag anhåller alltså att få lemna en redogörelse för innehållet af oförmälda utlåtanden.

I sitt med anledning af Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 18 sistlidne maj afgifna yttrande förklara stadsfullmäktige i Kristianstad att de, såsom ersättning för kronans i Riksdagens skrifvelse oförmälda jordområden och gengäld för fördelarne af hela Wendes artilleriregementes förläggning i Kristianstad, erbjuda statsverket ett bidrag till kostnaderna för uppförande af kasernbyggnader derstädes af 40,000 kronor äfvensom den del af norra folkskolans trädgård, som är erforderlig för reglering af kronans angränsande tomt och hvilken å en här vid protokollet fogad, af stadsingeniören C. J. Palm gjord kopia af en utaf förste landtmätaren A. E. Modée år 1881 upprättad karta är utmärkt med fig. A. under vilkor

att Kronan afhänder sig och tillegnar staden eganderätten

till samtliga de områden, hvari kronan uti stämningen i den genom Eders Kongl. Maj:ts dom den 22 november 1893 afgjorda rättegång emot staden framställt anspråk,

till de norr om staden befintliga gamla fästningsgrafvarne, sådane de äro upptagna å nämnda karta,

till det lägenheten Skottenburg tillhörande jordområdet, samt

till kronans vattningsväg; dock med kronan förbehållen besittningsrätt till nuvarande Skottenburgs-området till den 1 mars 1906 och rätt till bibehållande af badhus å nuvarande platsen vid Helgeå och för väg till detsamma; och

att det erbjudna kontanta bidraget från staden till statsverket inbetalas inom viss af Eders Kongl. Maj:ts bestämd tid, efter det samtliga till regementet hörande batterier blifvit till staden förlagda; samt att området af norra folkskolans trädgård afträdes, då, efter fattadt beslut om förläggning till Kristianstad af regementet i sin helhet, vid skeende rasering af fästningsverken området, hvars inhägnad kronan ensam bekostar och underhåller, är för reglering af kronans angränsande tomt erforderligt.

Enligt hvad ett vid den underdåniga skrifvelsen fogadt yttrande utaf drätselkammaren i Kristianstad gifver vid handen, hafva de jordområden, som staden sålunda skulle förvärfva, vid en den 17 december 1881 af staden föranstaltad värdering uppskattats till 12,016 kronor 46 öre; och torde i öfrigt, hvad angår innehållet i nämnda yttrande, böra nämnas, att beskattningsbara löneinkomsten från den till Kristianstad förlagda del af regementet i dess vid tiden för 1892 års urtima Riksdag gällande organisation af drätselkammaren beräknas till 183,590 kronor 88 öre, att i följd af den vid samma riksdag beslutade omorganisation af regementet nämnda inkomst skulle komma att minskas med 31,845 kronor 41 öre, att, om åter alla åtta till regementet hörande batterier förlades till Kristianstad, den beskattningsbara löneinkomsten skulle komma att uppgå till 201,590 kronor 73 öre, samt att sålunda i sistnämnda fall en förhöjning i den på endast sex batterier belöpande beskattningsbara inkomsten skulle vinnas med 49,845 kronor 26 öre, motsvarande, efter beräkning af 4 kronor 15,3 öre på hvarje bevillningskrona, hvarmed kommunal-, kyrko- och skol-skatter för år 1893 i Kristianstad utgått, en skatt af 2,070 kronor 6 öre.

Beträffande jordområdenas läge och storlek m. m. framgår af fortifikationsbefälhafvarens i Skåne yttrande, i hvilket arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet uti sitt i ärendet afgifna utlåtande förklarar sig i allo instämma, hufvudsakligen följande.

Hvad angår de i punkten I af stadsfullmäktiges skrifvelse omförmälda områden yrkade arméförvaltningens ombudsman genom stämningen i den rättegång, som stadsfullmäktige i sitt yttrande afse, att kronan måtte förklaras vara egare till följande, med nedan angifna nummer å Modées karta utmärkta egofigurer.

- a) den mark, der norra boulevarden skulle framgått, figurerna n:ris 40—42 och 44—49;
- b) ett vester om teaterbyggnaden beläget område n:ris 1, 1 a och 2;
- c) ett område vid f. d. bastionen Konungen n:ris 38 och 39;

- d) ett område vid östra hörnet af f. d. bastionen Konungen n:r 43;
- e) hvad som af fästningsverken åtgått till tvärgatornas utdragning n:ris 3—11 samt 30—37;
- f) del af vestra boulevarden n:ris 12, 12 a, 13, 15, 16 och 18;
- g) del af östra boulevarden n:ris 28 och 29;
- h) del af södra boulevarden n:ris 24—27;
- i) del af vestra storgatan n:ris 23 och 23 a;
- k) delar af den öster om landshöfdingeresidenset framgående gatan n:ris 19 och 19 a;
- l) tvärgatorna söder om landshöfdingeresidenset och den s. k. Ljunggrenska trädgården n:ris 20 och 22; samt
- m) utvidgade gränser för lägenheten Skottenburg n:r 17.

Då stadsfullmäktige i sitt ofvan omförmälda anbud hemställa, att samtliga i stämningen uppräknade jordområden måtte till staden afträdas, skulle alltså, ehuru kronan under loppet af rättegången af olika skäl tills vidare afstod från sina anspråk på egofigurerna n:ris 2, 37, 46, 47, 48 och 49 äfvensom 12, 18, 20, 22 och 23 a samt kronans påstående, i hvad det rörde tvärgatornas förlängning, i sista instansen ogillades, äfven den rätt till sistberörda områden, som ännu kan tillkomma kronan, böra till staden afstås; och anser fortifikationsbefälhafvaren berörda områden lika litet som de öfriga, hvilka genom domen förklarades tillhöra kronan, numera vara för något dess behof af nöden.

De områden, hvilka utgöra förlängning af tvärgatorna, blefvo, yttrar fortifikationsbefälhafvaren, fränkända kronan och det synes honom ej heller kunna ifrågasättas, att områdena n:ris 12, 18, 20, 22 och 23 a, som äro utlagda till allmän väg, och tomten n:r 37, som noga räknadt också måste anses utgöra förlängningen af en tvärgata, skulle för kronans räkning tagas i anspråk.

Hvad vidare beträffar områdena n:ris 2, 46, 47, 48 och 49, innehafvas dessa för närvarande af Kristianstad—Hessleholms jernvägsaktiebolag; hvadan och ehuru Eders Kongl. Maj:ts dom i den ofvan omförmälda rättegången gifver stöd åt det antagande, att desamma rätteligen äro kronans egendom, fortifikationsbefälhafvaren anser kronan så mycket snarare kunna uppgifva sina anspråk på dem, som nyssnämnda aktiebolag enligt den för detsamma gällande koncession är berättigadt att erhålla kostnadsfri upplåtelse å sådan för jernvägsanläggningen behöflig, kronan tillhörig mark, som står under statsverkets omedelbara disposition, och sålunda den eganderätt, till dessa områden, som staten genom en eventuel ny rättegång skulle kunna tillvinna sig, i hvarje fall komme att blifva af uteslutande formell art.

Icke heller deremot att de i *andra punkten* af stadsfullmäktiges skrifvelse omförmälda *fästningsgrafvar* till staden afträdas har fortifikationsbefälhafvaren någon invändning att göra. De delar af dessa grafvar, hvilka falla utanför den projekterade, å Modées karta med prickade svarta streck betecknade norra boulevardens yttre gränslinie, äro, enligt hvad fortifikationsbefälhafvaren anmäler, redan år 1855 till staden Kristianstad afträdda, hvadan den nu ifrågasatta öfverlåtelsen endast kan afse de delar af grafvarne, som ligga innanför den projekterade boulevardens yttre gränslinie; och hvad dessa angår, äro de med den begränsning, som å kartan genom den blåa färgen angifves, redan på det sätt till staden öfverlättna, att staden genom nådiga brefven den 23 april och 3 november 1857 berättigats att »fritt disponera» dem för anläggande af en kanal kring staden. Det är således nu endast frågan om att å staden öfverlåta den formella eganderätten, som naturligtvis för kronan saknar betydelse, under det att staden genom densammes förvärfvande kommer i tillfälle att i en framtid kunna försätta den norra delen af gamla fästningsområdet, der raseringsarbetet genom stadens eget förvållande afbröts, i ett ändamålsenligare och prydligare skick än nu är fallet.

Det i tredje punkten af stadsfullmäktiges skrifvelse omförmälda *Skottenburgsområdet*, som år 1783 af kronan inköptes och som år 1881 af landtmätaren Modée uppmättes till 14,625 kvadratfot eller 1,289,2 kvadratmeter deri jemväl inberäknad den utvidgning, som lägenheten genom Eders Kongl. Maj:ts dom i ofvan omförmälda rättegång erhållit, är för närvarande bebygdt med 2 små, med hvarandra förenade låga korsvirkshus och disponeras af fortifikationsbefälhafvarens ombud i Kristianstad, hvilken mot en årlig ersättning af 100 kronor och förmånen af fri bostad åtagit sig att hafva tillsyn öfver fortifikationens arbeten i nämnda stad.

Äfven denna lägenhet, som jemlikt Eders Kongl. Maj:ts efter Rikens Ständers hörande den 14 april 1863 aflättna nådiga bref redan får på vissa ännu ej af staden uppfyllda vilkor till staden upplåtas, anser fortifikationsbefälhafvaren numera vara för kronan obehöflig, helst tomtens ringa storlek och afskilda läge invid stadens gamla begravningsplats ej gör den lämplig att användas som byggnadsplats för nya militära byggnader och underhållet af de å lägenheten uppförda gamla korsvirkshusbyggnaderna är förenadt med så stora kostnader, att den ökning i arfvodet till fortifikationsbefälhafvarens ombud i Kristianstad, som möjligen erfordras, derest fri bostad ej vidare kan åt ombudet upplåtas, i det närmaste torde däraf uppvägas.

Hvad slutligen angår den i fjerde punkten af stadsfullmäktiges skrifvelse omnämnda *vattningsvägen*, hvilken egofigur å kartan betecknas med n:o 14, anser fortifikationsbefälhafvaren densamma ej heller vara för kronan behöflig. Området utgöres nemligen egentligen af en vattningsplats vid Helgeå med dit ledande väg och var afsedt att sätta Wendes artilleriregemente i tillfälle att för vattning af regementets hästar föra desamma ned till nämnda å, ett behof, som numera, sedan staden Kristianstad erhållit vattenledning, helt och hållet bortfallit. Fortifikationsbefälhafvaren anmärker visserligen, att vägen jemväl begagnats af regementets personal vid besök i regementets invid vattningsplatsen belägna kallbadhus, men finner så mycket mindre behöfligt att af denna anledning bibehålla vägen, som rättighet att hafva badhus vid Helgeå och fritt tillträde dertill redan förut tillförsäkrats kronan och nu ytterligare genom stadsfullmäktiges förslag till öfverenskommelse skulle tilläggas densamma.

I fråga om värdet af de kronan tillhöriga jordområden, som vid antagande af staden Kristianstads nu förevarande anbud skulle af kronan till staden öfverlätas, upplyser fortifikationsbefälhafvaren, att af de egofigurer, hvilka uppräknas i stämningen uti ofvannämnda rättegång, ett sammanlagt område af 7,210 qvadratmeter kan med afseende å belägenheten betraktas som trädgårdstomter, egoområdet 1 och 1 a som bygnadstomt, ett område af sammanlagdt 19,895 qvadratmeter som gatumark och det område om 364 qvadratmeter, hvarmed lägenheten Skottenburg genom domen i samma rättegång ökades, som kyrkogårdsjord.

Värdet å trädgårdstomterna finner fortifikationsbefälhafvaren, i enlighet med den af staden år 1881 föranstaltade värdering, kunna bestämmas till 2,7 öre per qvadratfot motsvarande 1,500 kronor per tunnland, då följaktligen ofvannämnda såsom trädgårdstomter betraktade områden om tillsammans 7,210 qvadratmeters ytvidd skulle ega ett värde af 2,163 kronor.

Egoområdet 1 och 1 a eller den s. k. theatertomten, hvilken år 1881 efter 20 öre per qvadratfot värderades till 723 kronor 60 öre, anser deremot fortifikationsbefälhafvaren vid fri försäljning väl kunna betinga ett pris af 5 kronor per qvadratmeter, utgörande efter en ytvidd af 374 qvadratmeter ett värde af 1,870 kronor.

Hvad gatumarken beträffar, förmenar fortifikationsbefälhafvaren densamma svårligen kunna åsättas något bestämdt värde, då den icke rimligen torde kunna för annat ändamål tagas i anspråk och fråga att för trafik afstånga de gator och boulevarder, som staden förpligtats till kronan afträda, ej heller torde kunna väckas. Beräknas emellertid, i

enlighet med hvad som varit fallet år 1860, då jemväl åtskillig gatemark af kronan öfverläts till staden, värdet för dylik mark till 17 öre per qvadratmeter, skulle ofvannämnda 19,895 qvadratmeter gatemark representera ett värde af 3,382 kronor 11 öre, derifrån dock afdrag till ett belopp af 900 kronor synes fortifikationsbefälhafvaren i hvarje fall böra medgifvas såsom ersättning därför, att i den beräknade arealen ingå jemväl gatorna utmed södra artillerietablisementets östra och södra sidor, hvilka staden ej förpligtats att till kronan afträda.

Vattningsvägen, hvilken enligt en den 7 december 1858 upprättad beskrifning angifvits till en ytvidd af 30,690 qvadratfot, värderades då efter dels 1 öre dels 2 öre per qvadratfot till sammanlagdt 485 kronor 55 öre, men år 1881 vid den då verkställda värderingen efter 12,5 öre per qvadratfot till 3,828 kronor 12 öre, hvilket värde fortifikationsbefälhafvaren dock anser väl högt, synnerligen som staden redan genom bytesbrevet den 10 oktober 1860 erhållit rättighet att trafikera vägen och densamma således icke rimligen kan af kronan till annan än staden försäljas.

Hvad slutligen angår Skottenburgsområdet uppskattades detta vid 1881 års värdering efter en areal af 14,625 qvadratfot och 10 öre per qvadratfot till 1,462 kronor 50 öre, hvaremot fortifikationsbefälhafvaren anser samma område, efter afdrag af det genom Eders Kongl. Maj:ts dom tillvunna, till 364 qvadratmeter beräknade jordstycket, hvilket såsom utgörande en del af den angränsande kyrkogården icke kan till byggnadsändamål afses, kunna uppskattas till samma värde som den s. k. theatertomten eller 5 kronor per qvadratmeter, utgörande efter 925 qvadratmeter ett belopp af 4,625 kronor.

Hela värdet af den mark, som på grund af Kristianstads stads anbud skulle af kronan till staden afträdas, kan sålunda, efter fortifikationsbefälhafvarens beräkning, anses uppgå till 14,968 kronor 23 öre eller 2,951 kronor 77 öre mera än det belopp, hvartill drätselkammaren, i enlighet med 1881 års uppskattning, värderat samma mark, men anser emellertid fortifikationsbefälhafvaren denna skilnad uppvägas dels af värdet å den omkring 1,200 qvadratmeter stora, för kronan väl behöfliga del af folkskoletomten, som staden skulle till kronan afstå och dels af den utaf stadsfullmäktige kronan erbjudna rättigheten att till 1906 disponera lägenheten Skottenburg.

Fortifikationsbefälhafvaren förmäler sig sålunda finna stadens anbud i allo antagligt, dervid särskildt betonande, dels att, efter hans åsigt, staden sannolikt icke skulle vilja afgifva skilda anbud för kronans tomter och för fördelen att få till staden förlagda ytterligare två batterier

af Wendes artilleriregemente eller öfverhufvud i annan ordning erbjuda något kontant vederlag för kronans gatudelar än i sammanhang med bidraget till kostnaden för hela Wendes regementes förläggande till staden och dels att då staden redan innevarande år skall till kronan afträda de jordområden, som genom Eders Kongl. Maj:ts oftanämnda dom den 22 november 1893 förklarats tillhöra kronan, det äfven ur kronans synpunkt måste anses önskligt att få frågan om gatumarkens öfvertagande utaf staden i en nära framtid ordnad.

Det förslag till ordnandet af inqvarteringen i slutvärnet å Karlsborg, som af chefen för fortifikationen i skrifvelsen den 24 sistlidne december öfverlemnats och som, på sätt jag redan antydt, den 25 i denna månad blifvit af Eders Kongl. Maj:t till efterrättelse faststaldt, är, enligt hvad chefen för fortifikationen anmäler, af honom uppgjordt efter samråd med vederbörande truppchefer och kommandanten å Karlsborg samt utgår från den förutsättningen, att till Göta ingenjörbataljon skulle upplåtas hela den vester om kyrkan belägna delen af slutvärnet med undantag af hvalfven n:r 1, 2 och 33 i öfra våningen, som skulle användas, de båda förstnämnda af Karlsborgs artillericorps och det sistnämnda af fortifikationen för förvaring af fästningsbyggnadens arkiv, att nämnda artillericorps dessutom skulle erhålla de båda öfre våningarne af mellersta tornet, våningen under kyrkan samt öster om sistnämnda byggnad hvalfven n:r 1—16 i nedre och n:r 1—13 i öfre våningarne, samt slutligen att för inqvartering af Göta trängbataljon med dithörande beväring skulle användas hela den öfriga delen af slutvärnet.

Någon beläggning af exercishuset skulle sålunda ej ifrågakomma, hvaremot artilleribeväringen, för hvilken plats ej kunnat beredas i slutvärnet, skulle inqvarteras i proviantförrådsbyggnaden, i hvilken några mindre kostsamma inredningsarbeten med anledning deraf skulle blifva af nöden.

Frånsedt sistnämnda arbeten, som enligt hvad chefen för fortifikationen anmäler kunna bekostas af medel, som stå till arméförvaltningens å intendentsdepartementet förfogande, beräknas de erforderliga inredningsarbetena komma att kosta 26,400 kronor eller 13,600 kronor mindre än som, enligt de för 1894 års Riksdag framlagda kostnadsberäkningarne, ansetts vara för inqvarteringsordnandet å Karlsborg erforderligt. Minskningen i kostnad beror, på sätt af chefens för for-

tifikationen skrifvelse framgår, dels derpå att till följd af den något trängre förläggningen inom slutväret hela den ifrågasatta, till 8,000 kronor beräknade bevärningsbaracken för Göta trängbataljon kunnat från byggnadsarbetena uteslutas och dels derpå att åtskilliga arbeten, som upptagits i de äldre kostnadsberäkningarna men som varit af beskaffenhet att ej kunna uppskjutas, redan blifvit utförda, dervid kostnaden bestridts af medel, som arméförvaltningen endast genom anlitande af för oförutsedda behof afsedda tillgångar kunnat åvägabringa.

Såsom Eders Kongl. Maj:t behagade finna, hafva med anledning af den utredning, som sålunda åstadkommits, de skäl, hvilka hvad angår beslutet om de ifrågasatta kasernbyggnadsarbetena i Kristianstad och å Karlsborg varit för Riksdagen bestämmande, numera helt och hållet bortfallit.

Fördelning af utrymmet i slutväret å Karlsborg emellan de truppförband, som för framtiden skola vara derstädes förlagda, är nu af Eders Kongl. Maj:t faststald och de öfriga anordningar, som Riksdagen för minskning af den beräknade kostnaden för inqvarteringens ordnande derstädes förmått sig finna af nöden, äro jemväl vidtagna. Resultatet deraf har också blifvit, att till ifrågavarande arbeten numera anses åtgå endast 26,400 kronor eller, såsom redan nämnt, 13,600 kronor mindre än som sistlidne år derfor beräknades.

Hvad vidare angår det af staden Kristianstad gjorda anbud om bidrag till kostnaden för hela Wendes artilleriregementes förläggande till nämnda stad finner jag, lika med de i ärendet hörda myndigheterna, det samma fullt antagligt. Det måste ihågkommas att af de områden, staden nu skulle tillösa sig, endast de af fortifikationsbefälhafvaren såsom trädgårdstomter betecknade jordstycken äfvensom den s. k. teatertomten och Skottenburgsområdet noga räknadt hafva något försäljningsvärde. Att kronan skulle vilja sätta sig i besittning af och till tredje man föryttra den s. k. gatumarken, som dessutom ej i sin helhet förklarats tillhöra kronan, lär väl nemligen knappast kunna ifrågasättas och ej heller den s. k. vattning svägen, till hvilken staden redan så till vida har nyttjanderätten, att staden berättigats att obehindradt trafikera densamma, kan i kronans hand användas till försäljning.

Då af de öfriga jordområdena teatertomten af fortifikationsbefälhafvaren värderats till 1,870 kronor, trädgårdstomterna till 2,163 kronor och Skottenburg till 4,625 kronor, är det alltså jord till värde af 8,655 kronor, som staden skulle erhålla i utbyte mot den s. k. folkskoletomten och det kontanta bidraget. Folkskoletomten, som innehar en ytvidd af 1,200 kvadratmeter, representerar emellertid efter 5 kronor kvadratmetern eller samma värde som af fortifikationsbefälhafvaren åsatts den s. k. teatertomten och Skottenburgsområdet, ett belopp af 6,000 kronor, så att det öfver skjutande jordvärde, som staden skulle erhålla, icke uppgår till fullt 3,000 kronor. Skilnaden emellau nämnda belopp och det af staden erbjudna kontanta bidraget, eller minst 37,000 kronor, skulle sålunda ur stadens synpunkt anses motsvara den till sitt verkliga värde ganska svårberäkneliga fördelen att få till staden förlagda de båda ridande batterierna af Wendes artilleriregemente och det torde knappast kunna påstås, att detta bidrag är för ringa. I hvarje fall bör ej förglömmas, att de militära skälen i och för sig ansetts tillräckliga att motivera regementets sammandragning till Kristianstad och att, enligt hvad jag i mitt anförande till det vid Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition i kasernfrågan fogade statsrådsprotokoll för den 9 februari 1894 tror mig hafva ådagalagt, den plan för ordnandet af inqvarteringen utaf 1:sta arméfördelningens kasernerade trupper, som jag då förordade och i hvilken förslaget om förläggning af Wendes trängbataljon till Landskrona och Wendes artilleriregemente i dess helhet till Kristianstad ingick som en integrerande del, äfven ur ekonomisk synpunkt är den fördelaktigaste.

Jag finner fördenskull nådig proposition om anslag till kasernbyggnadsarbetena i Kristianstad och å Karlsborg nu böra på nytt till Riksdagen aflåtas; och lärer i densamma Riksdagens samtycke till afyttringen utaf de i stadsfullmäktiges i Kristianstad skrifvelse omförmälda jordområdena jemväl böra inhemtas.

I öfrigt torde, hvad angår innehållet i propositionen, böra erinras att då 1894 års Riksdag i anledning af Eders Kongl. Maj:ts till densamma aflåtna proposition i kasernfrågan väl anslog ett visst belopp till hvart och ett af de olika kasernetablissemant, hvilkas uppförande då medgafs, men emellertid berättigade Eders Kongl. Maj:t att, derest brist uppstode å det belopp, som sålunda för ett etablissement anvisades, till täckande deraf använda möjligen uppkommande öfverskott å anslaget till ett annat, enahanda bemyndigande i fråga om de belopp, som kunna varda till kasernbyggnadsarbetena i Kristianstad och å Karlsborg torde böra äskas; och lärer dessutom, då det naturligtvis ingalunda kan vara min mening att numera, sedan förslag till reglering af riksstatens

fjerde hufvudtitel för år 1896 redan blifvit till Riksdagen aflåtet, för nämnde år påyrka beviljandet af ytterligare anslag för försvarsändamål, den nådiga propositionen böra innehålla hemställan från Eders Kongl. Maj:t att få, i mån af behof, till de ifrågasatta kasernbyggnadsarbetena i Kristianstad och å Karlsborg använda de medel, som af Riksdagen redan till kasernbyggnadsarbeten anvisats eller som framdeles kunna komma att för samma ändamål anvisas.

Då slutligen för ifrågavarande kasernbyggnadsarbeten torde böra äskas de belopp, som chefen för fortifikationen ansett vara därför erforderliga och mot hvilka jag för min del icke har någon erinran att göra, hemställer jag alltså att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att

dels medgifva, att den rätt, som kronan eger eller kan ega ej mindre till de å den af första landtmätaren A. E. Modie år 1881 upprättade karta med n:ris 1, 1 a, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 12 a, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 19 a, 20, 22, 23, 23 a, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 och 49 betecknade områden i och invid Kristianstad än äfven till de norr om nämnda stad framgående fästningsgrafvar, sådana dessa å samma karta finnas med blå färg angifna, må på de i stadsfullmäktiges i Kristianstad skrifvelse den 6 sistlidne december föreslagna villkor till Kristianstads stad öfverlätas;

dels bevilja, till de för förläggning i Kristianstad af hela Wendes artilleriregemente erforderliga kasernbyggnadsarbeten vid regementets dervarande etablissement 304,000 kronor, deri inberäknadt det belopp 40,000 kronor, som vid bifall till hvad här ofvan föreslagits skulle komma att af staden Kristianstad såsom bidrag till kasernbyggnadsarbetena erläggas, och till de för inqvartering å Karlsborg af Karlsborgs artillericorps, Göta ingeniörbataljon och Göta trängbataljon nödiga inredningsarbeten 26,400 kronor, med rätt för Eders Kongl. Maj:t att, derest öfverskott å de sålunda beviljade beloppen uppkomma, använda desamma till bestridande af kostnaderna för de kasernbyggnadsarbeten, till hvilkas utförande medel, i enlighet med Riksdagens underdåniga skrifvelse den 9 maj 1894, redan anvisats; och

dels bemyndiga Eders Kongl. Maj:t att till de förestående kasernbyggnadsarbetena i Kristianstad och å Karlsborg, i mån af behof, använda de tillgångar, Riksdagen anslagit till nyss berörda i skrifvelsen den 9 sistlidne maj omförmälda kasernbyggnadsarbeten eller framdeles kan komma att till de, med anledning af 1892 års urtima Riksdags

beslut rörande den förbättrade härordningen, nödiga arbeten af nämnda slag anvisa.

Uppå tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter behagade Hans Maj:t Konungen besluta i enlighet med hvad departementschefen sålunda hemställt; och skulle nådig proposition af den lydelse, som i bilagan A. till detta protokoll finnes angifven, till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo

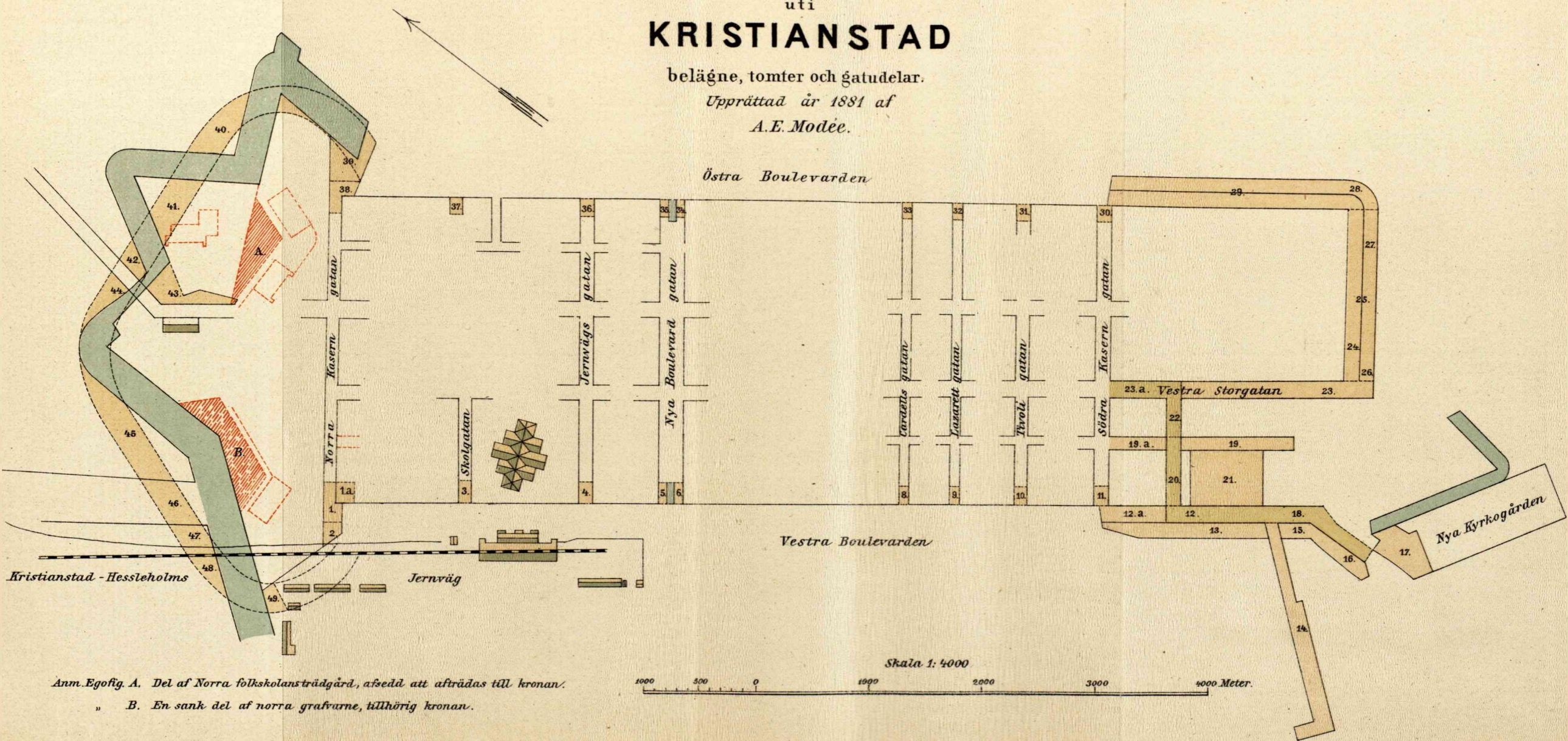
Eugène Peyron.

Hör till Kongl. Majt prop. N° 25.

KART A
öfver
Kongl. Majt och Kronan tillhörige,
uti
KRISTIANSTAD

belägne, tomter och gatudelar.
Upprättad år 1881 af
A.E. Modée.

Östra Boulevarden

Vestra Boulevarden

Kristianstad - Hesselholms

Jernväg

Nya Kyrkogården

Anm. Egofig. A. Del af Norra folkskolans trädgård, afsedd att afträdas till kronan.

„ B. En sank del af norra grafvarne, tillhörig kronan.

